

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ioannis De Lvgo Hispalensis, Societatis Iesv, S. R. E. Tit.
S. Balbinæ Presbyteri Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales De Virtute Fidei Divinæ**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1656

§. I. De facultate Episcopis data ad absoluendum ab hæresi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81031)

An incurat
hanc censurā
hæretici ex-
terni, quicū-
q; hæretici
scribunt lib-
ros, et scri-
bunt, et cum
scribunt eas ore
profert.

proprium hæretici externi, qui cum hæreticus sit, et scribit hæreses; & (vt fieri solet) dū scribit eas ore profert, quia id non est allatere, sed quasi dis-
tingere manum, ne erret in scribendo. Quod idem
est si legendo librum hæretici, verba proferat, &
eisdem hæreses, quas ipse in mente habet, vt cum
aliis, quos affert, docet idem Sanchez ubi supra

40

Hanc consue-
tudinem non in-
currit, qui so-
lùm dicit se
habere propo-
situm relin-
quendi postea
fidem Catho-
licam.

Inferius decimo, mo hanc censuram incur-
re eum, qui solus dicit se habere propositum re-
linquendi poenam fidem Catholicam, ita Sanchez
vbi supra num. 22. Quod difficile videri posset
quomodo non exprimat tunc sufficienter infir-
mitas saltem fidei internæ. De hoc ramen dixi
latius *supra diff. 14. sect. 5. vbi* ostendimus, licet
hoc propositum sit peccatum grauissimum con-
tra fidem, non tamen reddere infidelem, nec etiã
exterius manifestetur, inducere pœnas hæretici,
vel Apostatæ.

Haereticus in-
ternus prou-
pens in blas-
phemiis non
hereticus non
incurrit hanc
censuram.

Inferitur vñdecimò, hæreticum internum pro-
prium etiam ex mente hæretica in blasphemias
non hæreticales non incurrere hanc censu-
ram, quia blasphemie illæ non significant men-
tem hæreticam, licet ex illa procedant, sed dicen-
dum est de illis, sicut de peccatis fornicationis,
furti, & aliis similibus, quæ licet ex errore circa
fidem procedant, non faciunt hæreticum exter-
num, quia illum nõ significant: ita idem Sanchez
vbi supra num. 14. Quod tamen intelligi debet,
nisi blasphemia illæ in eo loco signa elicit hære-
ticorum, vt si in Angliæ, vel Scotiæ, vel alius ma-
lediceret Papæ, vel sacris imaginibus: nam ea
verba in hæretico interno ex hæresi procedentia red-
derent eum hæreticum externum, & censuræ ob-
noxium.

*Quid dicēdū
de heretico
interno ne-
gāte exteriū
propositionem
Theologicam.*

Dubitari hic solet de hæretico interno negante
exteriùs propositionem Theologicam, an hoc
sufficiat ad constituendum hæreticum externum
de quo Sanchez *vbi supra* num. 12. sed de hoc dixi-
mus satis *suprà diff.* 20. *sect.* 2. Dubitari idem
solet de profertente exteriùs verba exprimentia
dubium circa res fidei, de quo idem Sanchez
num. 13. nos autem diximus latè *suprà diff.* 17.
sect. 4. & *diff.* 20. *sect.* 1. quæ videnda sunt, ne ier-
um hic repetantur. ●

SECTION III.

De absoluteione ab heresi, & excommunicatione ob heresim contracta.

41

A Nequam ulterius progrediamur, operæ pretium est aliquid dicere de facultate absolvendi ab hac excommunicatione ob hæresim contracta, quibus comparat, quod maxime necessarium ad praxim est. Supponendum est ergo primum hanc excommunicationem hodie reservatam esse summo Pontifici quoad absolutionem nam quidquid sit de antiquioribus decretis, iam hodie in Bulla Cœnæ reservatur strictissimis verbis, & clausulis, & non nisi rarissime concedi solet generalis facultas absolvendi, & reconciliandi hæreticos etiam pro foro conscientie.

Supponendum secundum, refectionem hanc ita cadere supra excommunicationem, vt etiam cadat supra ipsum peccatum, ita vt si licet internum non potest absolui ab ea censura, ita nec potest absolui directè ab ipso peccato, nam licet peccatum hoc non resequatur, quando aliquis non incurrit censuram, quia resequitur ratione censuræ, quando tamen censura incurritur, resequatur etiam ipsum peccatum in ratione peccati, vt cum aliis docet Sanchez lib. 2. *De cal. cap. 8. num. 5. & cap. 11. num. 1.* & nos diximus disp. 14. de *Exchar. sect. 5. & disp. 20. de penitent. sect. 3. num. 26. & 27.* in quibus locis notauimus, in iis casibus refectionem etiam esse peccatum internum hæresis, quamuis nec hoc seorsim ab exteriori refectione sit. Ablata vero excommunicatione, vel eius refectione, auctur refectioni peccati hæresis quod, solum ratione censuræ resequatur vt notat Sanchez ibidem cum aliis quos affert. Quod intelligitur de refectione hæresis facta à Pontifice summo; quia si alius Prælati inferioris refectionem peccatum hæresis merè internum (nam externum non potest resequere, cum sit Papæ reservatum, iuxta ea quæ notauimus disp. 20. de *Penitent. sect. 8. num. 149. & sequentibus.* refectioni illa caderet in solum peccatum, & non in censuram. An vero possit etiam à refectioni peccati merè interni fieri, dixi eadem disp. 20. *sect. 2. num. 13. & sequentibus.* His suppositis restat inquirendum, quibus, & quando commissæ sit à summo Pontifice facultas absoluedi à peccato hæresis, & excommunicatione in hæreticos latæ: de singulis tamen, de quibus dubitari solet sigillatim dicendum erit.

§. I.

*De facultate Episcopis data ad absolven-
dum ab heresi.*

DVplex est difficultas in hoc puncto: prima, An Episcopi hodie facultatem habeant absol-
uendi ab hæresi; secunda qualis sit hæc potes-
tas. Prima difficultas tota oritur ex decreto
Concilij Tridentini sess. 24. cap. 6. de reformati-
onis cuius hæc sunt verba. *Licet Episcopi, irregularita-
tibus omnibus, & suspensibus, ex de-
licto occulto promerentibus, excepta ea qua oritur
ex homicidio voluntario, & exceptis aliis de-
ductis ad forum contentiosum, dispensare, & in
quibuscumque casibus occultis, etiam sed Aposto-
lica referuatis, delinquent quoscumque ipsi
subditos in diocesi sua per seipso, aut per Vica-
rium ad id specialiter deputatum in foro confiten-
tie gratis absolvere, imposita penitentia saluati.*
*Idem & in hæresi crimine in eodem foro confiten-
tie eis tantum, non eorum Vicariis, si permittant.*
Vbi expresse concessa videtur Episcopis hæc fa-
cultas absolvendi subditos per seipso, ab hæresi
occulta in foro confitentia. Aliunde vero vide-
tur Episcopis hæc eadem facultas ablati in Bulla
cœna, quæ singulis annis renouatur, & cõfigu-
ratur, in quo postquam excommunicatio præfer-
tur contra hæreticos quoscumque, & multos
alios, additur reuocatio omnium facultatum
quibuscumque concessarum ad absolvendum ab
ea censura, his verbis iuxta Bullas modestas
SS. D. N. Urbani VIII. quæ verba à Paulo V.
& Gregorio VX. eius prædecessoribus usurpa-
bantur

bantur Caterum à prædictis sententiis, nullus per alium, quam per Romanum Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc, nisi de stando Ecclesie mandatis, & satisfaciendo cantione præstata absolui possit, etiam prætextu quarumvis facultatum, & indulgentiarum quibuscumque personis Ecclesiasticis, secularibus, & quorumvis ordinum etiam Mendicantium, ac Militarium regularibus, etiam Episcopalis, vel alia maiori dignitate præditis, ipsisque ordinibus, & eorum monasteriis, conventibus, & domibus, ac Capitulis, Collegiis, Confraternitatibus, Congregationibus, Hospitalibus, & locis piis, nec non laicis, etiam Imperiali, Regali, & alia mundana Excellentia fulgentibus, per Nos, & dictam sedem, ac cuiusvis Concilij decreta, verbo, litteris aut alia quacumque scriptura in genere, & in specie concessorum, & innovatorum, ac concedendorum, & innovandorum.

44
Prima sententia.
Duplex est sententia, utraque satis celebris, & multorum ac grauissimorum doctorum. Prima docet facultatem Episcopis in Tridentino concessam adhuc perseverare, nec fuisse aut esse Bullæ cœnæ promulgatione sublatam. Hanc tenent Nauarrus Gutierrez, & pluribus aliis adductis Henriquez, Bannez, Aragon, Emanuel Sa, Vivaldus, Eman. Rodericus, Petrus Ledesma, Vega, Rutilius Benzoni, & alij, quos affert Sanchez dicto lib. 2. in Decal. cap. 11. num. ultimo, qui eam sententiam fatetur probabilem videri; quam tenent etiam Fagundes, Puteanus, Portel, Sousa, Lorca, Nuñez, quos affert Diana 1. parte tract. de absolutione ab heresi, resolut. 2. quibus addit Duallium & Tessedam, & alios 4. parti. tract. 4. miscell. resolut. 239. Et in 5. parti. tract. 13. miscell. resolut. 43. eamque probabilem dixit Suarez tom. de censuris disp. 21. sect. 3. num. 5. licet postea, ut videbimus, durius contra eam sententiam loquutus fuerit, & amplectitur Granada in presenti tract. 15. disp. 14. sect. 2. Denique eandem sententiam acerrimè defendendam suscepit Hurtado in presenti disp. 84. sect. 2. §. 11. ubi refert illustrissimum Archiepiscopum Toletanum, & Cardinalem Gasparem Quiroga anno 1583. in synodo Toletana, licet ipse inquisitor Generalis etiam esset, declarasse non esse abrogatam hanc Episcoporum facultatem, & monuisse Hispaniæ Episcopos, quorum Primas erat, de hac ipsorum facultate perseverante.

45
Secunda sententia.
Secunda sententia dicit eam facultatem ablatam intelligi Episcopis per bullam cœnæ. Hanc tenent Nauarrus in summa Latina nouiori c. 27. n. 275. versic. 14. addens ita declarasse Pium V. & Gregor. XIII. Penna in direct. inquisitorum 3. p. quasi. 92. comment. 141. versic. penult. dicens ita sæpe declaratum esse in suprema, & Generali Romana inquisitione, Maiolus, Toletus, Felicianus, Bartholomæus ab Angelo, Paulus Fuscus, Antonatus, Azor dicens ita declarasse Clementem VIII. Suarez dicens ita declarasse Congregationem Cardinalium. Vivaldus retractans, quod antea docuerat, Paramus, P. Molina, Ygolinus, Philarcus, quos omnes affert, & sequitur Sanchez ubi sup. n. 26. & 27. eandem tenent Barbosa, Riccius, Villalobos, Riccius, Gratianus, Bellocchius, Sanctarellus, Ragutius, Scortia, Nouarius, Syluius, Faber, Homobonus, Megala, Floronus, Torreblanca, Valerus, & alij, quos affert, & sequitur Diana locis supra citatis, idem tenent Farinacius, Bonacina, & Marcus Antonius Genuensis, Card. de Lugo de virtute Fidei diuina.

referens ita declarasse Gregorium XIII. & Clementem VIII. & alij, quos refert, & sequitur Castro Palao dicto tract. 4. disp. 4. punct. 3. §. 1. num. 22.

Contrauersia hæc, licet videatur esse de iure, sed re ipsa tota reducit ad factum: certum enim est summum Pontificem potuisse reuocare facultatem in eo loco Tridentini Episcopis concessam; præsertim cum Patres eiusdem Concilij sess. 25. cap. 21. de reformat. protestentur, quod in his omnibus, quæ in eo Concilio decreta fuerant falsa semper auctoritas Sedis Apostolica, & sit, & esse intelligatur. Tota ergo difficultas est, an Pontifices in Bulla cœnæ facultatem illam reuocare voluerint. In quo dubio mihi maximè probatur sententia Suarii, quam maturior iam ætate, & doctrina testatam reliquit in presenti tract. de fide, disp. 21. sect. 4. num. 13. ubi dicit, potuisse Episcopos probabiliter se conformare primæ sententiæ stando in iure, nisi certitudo facti contraria constaret de voluntate Pontificis reuocantis, quam tot Pontifices declarant, propter quod censet non esse in praxi à secunda sententia recedendum. Ego autem idem aliis verbis explico, hoc modo. Si Episcopus non credat Pontificem eam facultatem de facto reuocare voluisse, potest primam sententiam probabiliter amplecti, quæ tot Auctores adeoque graues pro se habet: si verò id credat, debet stare secundæ sententiæ: ego verò non possem primam amplecti quia mihi moraliter certa est Pontificis mens, & sensus Romanæ Curie, in qua omnes Pontificis Ministri pro certo supponunt, singulis annis denuò eam facultatem Episcopis auferri, & ea solum de causa, ad eumque finem addita esse in Bulla cœnæ verba illa, quibus reuocantur facultates concessæ etiam per eiusvis Concilij decreta: nullius enim alterius Concilij decreto concessa est facultas aliqua, nisi in Concilio Tridentino, quod reuerentiæ fortasse causa nominatum non est, sed solum illa generalitate verborum.

47
Contra hoc tamen arguit Hurtado ubi supra §. 17. retorquendo hoc argumentum: quia ante Concilium Tridentinum Bulla cœnæ euulgabatur singulis annis, & cum eadem clausula: ergo illa clausula non fuit addita ad derogandum Concilij Tridentini decreto: nec credibile est Pium IV. qui decreta Tridentini Concilij approbavit, & inuigilauit, & curauit vehementer, ut ab omnibus Ecclesiæ Prouinciis acceptarentur, & obseruarentur, statim eodem anno in Bulla cœnæ solito modo, & absque vlla mutatione edita voluisse derogare eiusdem Concilij decreto: hoc enim quid aliud fuisset, quam illudere Episcopis, quibus eodem anno traderet decreta Tridentini onerosa, & fauorabilia suscipienda, sciens se eodem anno Bulla cœnæ solito modo euulganda ablatum Episcopis fauorem concessum, relictis oneribus? Hoc certe præsumi non potest: quod cum eodem anno examinata essent decreta omnia Tridentini, & approbata, ac toti Ecclesiæ commendata, statim absque noua causa voluerit ea reuocare, quæ quidem mutatio si post multos annos fieret post experientiam nocuenti sequenti, leuitaris nota careret: quod tamen statim absque vlla tali experientia fieret, non posset à lenitate excusari: ita arguit dicto §. 17. & 13. & 14. ubi addit exemplum Bullæ cruciatæ, quæ singulis sexenniis conceditur de nouo, & in ea datur facultas absoluedi à casibus Bullæ cœnæ (excepta hæresi)

heresi) semel in vita, & semel in morte. Et quamvis anno sequenti euulgetur Bulla cœnæ, cum eisdem clausulis derogatoriis, & auferentibus omnes facultates absoluenti, nemo dicet, auferri facultatem cruciatæ concessam anno præcedenti, ad sex annos: quia nimirum Pontifex concedens Cruciatam, sciebat se anno sequenti Bullam cœnæ renouaturum, cum eisdem clausulis derogatoriis: quare præsumitur noluisse Cruciatam reuocari per sequentes Bullas cœnæ, & in ea voluntate perseverare, nisi nouam clausulam addat, qua ostendat se discessisse à voluntate quam habuit, dum anno præcedenti Cruciatam concessit, ne dicatur tunc illudere voluisse concedendo facultatem, quam iam sciebat post annum, vel aliquando post tres menses edita Bulla cœnæ fore eo ipso reuocandam. Idem ergo propter eandem rationem dicendum est de facultate Episcopis in Tridentino concessa, quam illuforie Pius IV. approbasset, & Episcopis omnibus dedisset, sciens post paucos menses edita Bulla cœnæ cum solutis clausulis se ipsa ruituram. Imò ad hoc petita, & concessa fuit facultas illa Episcopis, ut quia singulis annis heresis absolutio reseruatur summo Pontifici in Bulla cœnæ, possent tamen Episcopi, non obstante solita reservatione ab ea, quando esset occulta, absolueret per seipsos. Quod si ad hoc non deferuebat, ad nihil prorsus utilis erat facultas in Concilio decreta, & à Pio IV. approbata, & confirmata, quæ vix ad vnum, & alterum mensem prodesse poterat, post quos in prima Bullæ cœnæ promulgatione reuocanda erat.

48

Respondeo, hoc argumentum non esse contemnendum, si P. Hurtado probasset id, quod pro certo supponit, nempe Bullam cœnæ nunc promulgari cum eisdem clausulis, & non aliis, cum quibus ante Concilij Tridentini confirmationem à Pio IV. & aliis eius prædecessoribus promulgabatur: nam si hoc verum esset, debilitaretur coniectura illa, quod reuocatio facultatum concessarum in decretis eiusdem Concilij, appositæ sit in Bulla cœnæ ad derogandum huic decreto Concilij Trident. Constat enim Pontifices antecessores Pij IV. non apposuisse verba illa Bullæ cœnæ, nec mentionem fecisse vllius Concilij, ut videri potest in Bulla cœnæ promulgata à Martino V. quæ refertur apud S. Antoninum 3. part. tit. 24. c. 72. & in Bulla cœnæ promulgata à Paulo II. qui paulo ante Pium IV. sedit, quæ refertur in Bullario communi, & est Bulla 10. eiusdem Pauli III. nec ego inuenio verba illa in Bullario communi ante Gregorium XIII. in cuius Bulla cœnæ reperiuntur, nec credo Pium IV. qui decreta Tridentini approbavit, ea verba vnquam apposuisse, & ideo fortasse nulla Bulla cœnæ Pij IV. in Bullario communi relata est, quia Cherubinus, qui Bullarj corpus congeffit, dicit se illorum Pontificum Bullas cœnæ apposuisse, quæ possint ostendere mutationes, & additiones in Bulla cœnæ factas; sic enim testatur hic Auctor ante Bullam 63. Pauli V. quæ est Bulla cœnæ ab eodem Paulo V. promulgata. Falsò ergo supponitur in Bullis cœnæ modernis nullam apponi clausulam nouam derogatoriam huius facultatis, præter eas, quæ ante Concilium apponebantur, & contra quas concessa fuit ea facultas Episcopis in eodem Concilio.

49

capitulum 2.

Contra hoc tamen arguit secundò Hurtado §. 22. quia idem Pius V. satis clarè ostendit suam

mentem, quod scilicet per Bullam Cœnæ non fuerit ea facultas Episcopis ablata, dum specialiter Bulla concessit Pontificatus sui anno 6. Generali, & Prouincialibus Ordinis Prædicatorum, ut possint erga suos subditos vti facultatibus illis, quæ Episcopis conceduntur in dicto decreto Concilij Tridentini in foro conscientie, & processibus occultis, ne religiosi deteriores conditionis fiant, quam seculares, qui à proprio Episcopo absolui, & dispensari possunt: quæ Bulla habetur in Bullario regular. apud Rodericum, & est Bulla 13. Pij V. Respondenti potest primò hoc ad summum probare tempore Pij V. nondum fuisse ablatam Episcopis hanc potestatem, nec ego inuenire potui Bullam Cœnæ Pij V. in qua verba illa addita sint reuocantia Facultatem concessam etiam in decreto Concilij, quæ tamen in Bullis Gregorij XIII. inueniuntur. Deinde responderi potest Pium V. in ea Bulla non dedisse Prælati illius Ordinis facultatem absoluenti ab heresi occulta, sed comunicasse illis eas facultates quas Episcopi adhuc haberent ex vi decreti Tridentini, quæcunque illæ essent; nempe illas, quæ non adhuc essent reuocata, vel quæ in posterum non reuocarentur: vnde nullam mentionem ibi fecit de heresi, vel de casibus Bullæ Cœnæ, sed verbis generalibus concedit, ut ipsi prælati per seipsos, idem omnino possint in fratres, & Moniales dicti Ordinis, sibi subditos, quod possunt Episcopi in Clericos, & laicos sibi subditos, tam quoad absoluenti, & dispensandi huiusmodi, quam alia quæcunque facultates, &c. Quæ autem sint illæ facultates, adhuc perseverantes, non explicat, sed solum vult, ne sint religiosi deteriores conditionis in hac parte, quam seculares.

Arguit tertio §. 25. ex responso Congregationis dato Christophoro Vela Archiepiscopo Burgenfi, quod refertur apud Henriquez lib. 6. de Penitent. cap. 14. num. 17. in margine, quo dicebatur posse Episcopos absolueret. Respondenti potest, hoc responsum non inueniri inter decisiones eiusdem Congregationis, quæ vel Tipis edita, vel manuscriptæ circumferuntur, in quibus tamen sæpius pars negans inuenitur ab eadem Congregatione decisa. Si tamen fortè tale responsum emanauit, id fortasse fuit, antequam illa verba derogatoria Concilij addita essent in Bulla Cœnæ, vel eo medio tempore, quo tempore Sixti V. & Clementis VIII. addita erant eidem Bullæ verba quædam in fauorem Episcoporum, nempe reuocari facultates concessas, nisi in eis etiam casus presentibus litteris expressè comprehendantur: quorum verborum virtute non parum ius Episcoporum fulciebatur, cum in decreto Tridentini heresis absolutio expressa esset. Hæc tamen verba sublatæ postea fuerunt à Paulo V. & hodie etiam auferuntur relicta derogatione Concilij cum tota sua efficacia.

Vnde nec etiam virget exemplum Bullæ Cruciatæ, in qua conceditur facultas ad casus Bullæ Cœnæ excepta heresi, quæ facultas non censetur reuocata per sequentem promulgationem Bullæ Cœnæ, quantumuis habeat clausulas derogatorias vniuersalissimas. Hoc, inquam, exemplum non obstat, quia constat de mente Pontificis concedentis Cruciatam, qui scit bene se paulò post promulgaturum Bullam Cœnæ cum illis clausulis, & contra illas vult antecedenter condere facultatem in Cruciatæ, quare dum non additur in Bulla Cœnæ clausula noua explicans recessum

recessum ab ea voluntate, illa censetur per seuerare; at vidimus additam esse clausulam nouam post decretum Tridentinum, cuius sensus alius esse non potuit, nisi ut facultas illa reuocaretur, quem sensum ipsi Pontifices interrogati toties declarant; quod tamen in concessione Cruciatæ non fecerunt, sed illius facultates ratas esse profitentur.

52 Dicunt; legum correctionem esse vitandam, quando conciliari possunt, prout possunt hæc duæ leges, si dicamus, per Bullam Cœnæ reuocari facultates concessas ad absolendum vniuersaliter: in Concilio autem datam solam fuisse ad casus occultos, & pro foro conscientie, quæ cum sit specialis, locum habet regula, quod generi per speciem derogatur, & non è contra speciem per genus, nisi expressis verbis reuocet. Sed contra hoc est primò, quod in Bulla Cœnæ magis reuocari intenditur facultas Episcopis concessa, quoad forum interius, & quoad casus occultos, quam quoad forum exterius. Nam ex communi sententia Episcopi non obstante Bulla Cœnæ retinent facultatem absolendi hæreticos in foro externo, quæ absolutio proderit eis etiam in foro interno. Possunt enim Episcopi ut iudices cognoscere de hæresi, & hæreticum penitentem Ecclesiæ reconciliare, ut fatentur Doctores, quos congerunt, & sequuntur Fatinacius *de hæresi, quæst. 191. §. 4. num. 2.* Castro Palao *vbi supra dicto §. 1. num. 23.* qui cum aliis notat, vbi inquisitio Hispana viget, non posse Episcopum sine inquisitoribus eam iurisdictionem exercere. Si ergo aliquid Bulla Cœnæ reuocare intendit, non est pro foro externo, sed pro interno, atque adeo non magis latè pater reuocatio, quam patuerat concessio, cum vtraque sit pro solo foro conscientie, de quo si non intelligatur, inutilis est reuocatio posita in Bulla Cœnæ. Deinde non est locus coniecturis, vbi sufficienter exprimitur mens legislatoris, quæ certè nõ potest esse de reuocatione facultatum solùm quoad forum externum, & publica: tum quia derogat decreto Concilij, in quo ad forum externum, & publicam nihil concessum fuerat, neque etiam in vllò aliquo Concilio generali: tum etiam quia si reseruata illa non esset facta quoad occulta, & pro foro etiam conscientie, sequeretur non solos Episcopos, sed omnes alios confessarios posse hodie absolvere ab hæresi occulta, & pro foro conscientie: nam ut supra diximus, nullibi reperitur reseruata hæc excommunicatio, vel peccatum hæresis Pontifici nisi in Bulla Cœnæ: si ergo ibi non sit reseruatio, & reuocatio facultatum, nisi pro foro externo, non est, vnde sit reuocata pro foro interno, & in occultis facultas inferiorum Confessariorum. Quod sine ingenti absurdo dici non potest; cum in ipso Concilio Tridentino tanquam aliquid extraordinarium concessa fuerit Episcopis, ut per se ipsos possent ab hæresi occulta pro foro solùm conscientie absolvere, quia nimirum ea facultas per Bullam Cœnæ omnibus etiam Episcopis ablata fuerat.

53 Cæterum quia contraria sententia aliquibus probabilis adhuc videtur, ea supposita locum habet secunda difficultas supra iudicata, qualis sit hæc Episcoporum potestas, & quousque se extendat, de quo latè agit Sanchez *dicto cap. 11.* & Hurtado *dicta disput. 84. §. 26. usque ad 50.* Nos breuius conclusiones inferemus.

Primò ergo dubitatur, quis in prædicto de-

Card. de Lugo de virtute Fidei diuina.

creto Tridentini nomine *Episcopi* intelligatur in ordine ad vsum illius facultatis. Constat non intelligi Episcopum titularem, quia ille non habet subditos, quos absolvere possit. Hi tamen possunt retinere, & communiter retinent verum titulum alicuius ciuitatis, quam, quia ab infidelibus occupatur, adire non possunt: & tunc possunt quidem absolvere hæreticos occultos illius ciuitatis, si id possunt alij Episcopi, dum sunt extra suam dioccesim, quia verè sunt ipsorum subditi: Secus esset, si renuntiasent etiam titulo, & retinerent solam dignitatem. Sicut nec Episcopi alij, qui veras habuerunt Dioceses fideles, & renuntiatunt titulo possunt postea hac facultate uti, cum iam nec habitu, nec actu vllos subditos habeant. Constat etiam *Episcopi* nomine ibi intelligi electum, & confirmatum à Pontifice, licet nondum sit consecratus, imò nec Sacerdos, cum absolutio à censura dari possit extra sacramentum, nec sit actus ordinis sed iurisdictionis, quæ absque consecratione, vel sacerdotio habere, & exercere potest.

Dubitatur tamen secundò, an competat hæc facultas, vbi Concilium Tridentinum, quoad alia morum decreta receptum non est. Negat Suarez, quem affert, & sequitur Sanchez *supra num. 3.* quia non debent fauores sentire, qui onera non sentiunt, & ita dicunt responsum esse à sacra Congregatione Cardinalium, quam responsum ego inuenio in manuscriptis his verbis: *Episcopi illarum regionum, in quibus Concilium Tridentinum adhuc receptum non est, non possunt vti hac facultate concessa in hoc decreto.* Ex quibus verbis confirmari potest, quod notauit Sanchez *vbi supra*, id non intelligi de locis, in quibus Concilium receptum est quoad alia, non tamen quoad aliquam legem, quia iam ibi Concilium receptum videtur. Idem iudicat, si Concilium ibi receptum fuit, sed postea consuetudo deobligauit ab eius legibus: potuit enim perseuerare quoad fauores iam introductos, & videtur probari posse ex verbis illis Congregationis, in quibus *Concilium adhuc receptum non est*, quæ non verificantur in casu nostro.

Dubitatur tertio de Capitulo Sede vacante, an haberet hanc facultatem. Affirmant Sanchez *vbi supra num. 4.* & Hurtado *dicta disput. 84. §. 40.* quia Capitulum Sede vacante succedit in omnia munera spectantia ad iurisdictionem Episcopi, nisi specialiter aliqui ei prohibeatur: & licet sit specialis difficultas in absolutione ab hæresi, quia hanc debet dare Episcopus per se, & non per Vicarium: hoc tamen ipsum potest præstare Capitulum, vel id toties quoties, & in casu speciali occurrente, committendo alicui pro illa vice, quod non videtur in Concilio prohibitum; vel certè decernendo absolutionem, per suffragia Capitularium, sicut potest decernere de rebus aliis.

Meliùs tamen alij communiter id negant: nam licet cætera, quæ in illo decreto Concilij conceduntur Episcopis, admittant posse à Capitulo fieri, non tamen absolutionem ab hæresi. Ita Suarez *tom. 4. in 3. part. disp. 30. sect. 2. num. 4.* Pertus Ledesma, & Bonacina, quos refert, & sequitur Castro Palao *dicta disp. 4. puncto 3. §. 1. num. 3.* Ratio autem esse potest primò, quia absolutio hæresis ita conceditur Episcopo, ut debeat eam per seipsum præstare, & non per Vicarium etiam specialiter designatum, ut constat ex

111 2 verbis

Qui in decreto Tridentini nomine Episcopi intelligatur in ordine ad vsum illius facultatis.

54 An competat hæc facultas vbi Concilium Tridentinum receptum non est.

55 An Capitulum sede vacante haberet hanc facultatem.

verbis Concilij, & postea videbimus. Capitulum autem non videtur posse per se absolute ab heresi, sed ad summum decernere absolutionem, eamque alteri committere: nam absolutio à censuris imitatur absolutionem sacramentalem, quæ etsi possint plures ministri conferre, non tamen ita singuli sunt soli causæ partiales, & non operantes nisi dependenter ab aliis absolventibus, sed singuli debent absolute potestate totali ex se, & sufficienti ut dixi latè *disput. 13. de pœnit. sect. 7. num. 376. & seqq.* quod etiam videtur in usu in omni absolutione à censura, quæ licet imperetur à Collegio, vel communitate Ecclesiastica, semper tamen committitur alicui, qui immediate absoluat, & ipsimet inquisitores, quando hæreticos reconciliant, non omnes ipsi immediate absolunt à censura, sed vnus ex illis ex omnium decreto id solemniter facit. Quia tamen aliquis contendere posset, non fore inuoluntariam absolutionem datam à toto Capitulo, per modum Capituli, imò regulam generalem esse, ut qui potest excommunicare, possit etiam absolute; quæ si sede vacante Capitulum habet potestatem excommunicandi, debet etiam habere potestatem absolendi: contra hoc posset instari, esto id verum sit loquendo de potestate ordinaria, & propria, quando tamen alicui committitur à superiore potestas per seipsum absolendi, non solere vnquam committi absolutionem, nisi ab vna persona faciendam. Quidquid tamen de hoc toto sit probati potest facilius hæc sententia, quia in decreto Tridentini datur solum facultas ad absolendum in casu hæresis occultæ, repugnat autem Capitulo dare eam facultatem, quia eo ipso, quod veniat ad notitiam Capituli, iam non erit casus occultus, sed publicus, atque adeo ex modo ipso, quo facultas hæc conceditur constat non dari Capitulo, sed Episcopo, qui secretò absoluat à crimine hæresis occultæ per seipsum.

56

Dices hoc argumentum non procedere saltem in sententia dicente, posse Episcopum committere absolutionem hæresis occultæ alteri delegatione specialissima pro illa vice, & illa persona; quia iuxta eam sententiam dici posset, quod Capitulum etiam occurrente necessitate posset alicui pro illa vice committere absolutionem; quod fieri posset absque eo, quod persona absolunda veniret in notitiam Capitularium. Respondeo, nec admissa etiam illa sententia, id debet Capitulo concedi: nemo enim potest alteri committere absolutionem, quam per seipsum non posset præstare per se loquendo, quia illius solum peccati absolutionem Episcopus committere potest, à quo ipsemet per seipsum posset absolute: cum ergo Capitulum nunquā possit per seipsum absolute ab heresi occultæ; quia eo ipso non esset occultæ, consequens est, ut non videatur Capitulo concessa facultas ad absolutionem hæresis occultæ; atque adeo quod nec possit illam delegare; nam delegatio supponit quod ea facultas primariò concedatur deleganti, & semel in se radicaram possit quasi secundario in alium transferre. Si ergo Capitulum in se est incapax talis facultatis, non potest illam delegare iuxta communem regulam, quod nemo dat quod non habet.

57

Dubitarum quartò de Abbatibus, & aliis non Abbatibus, & Episcopis habentibus subditos in spiritualibus, alij superiores seculares exemptos ab Episcopis, & qui appellari

solent nullius Diocesis, an in dicto decreto intelligantur nomine Episcoporum. Affirmant plures, quos referunt, & sequuntur Sanchez *diff. cap. 11. num. 5. & lib. 8. de matrimonio diff. 2. num. 12. & Castro Palao ubi supra num. 4.* qui hi Abbates gaudent iurisdictione Episcopali in suos subditos, qui ea de causa exempti sunt ab Episcoporum cura; ergo gaudent hac facultate, quæ iurisdictioni, & dignitati Episcopali annexa est. Alij tamen melius id negant. Suarez *diff. 30. de Pœnit. sect. 2. num. 6. & diff. 41. de censuris sect. 2. num. 7.* Aragonius, & Petrus Ledesma, quos affert Sanchez *ubi supra*, qui etiam dicunt hanc sententiam esse satis probabilem. Quam etiam tenent Garcia, Cenedo, Barbosa, Toletus, Bonacina apud Castro. Palao *ubi supra*; quibus accedit Hurtado *dicta diff. 84. §. 41.*

Probatum primò, quia ita respondit, & declarauit verba Tridentini, quoad totum illud decretum sacra Congregatio Cardinalium dicens: *in hoc decreto non comprehenduntur inferiores habentes iurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem, sed Episcopi priuatim quoad alios.* Secundò probati potest (& hæc fortasse fuit ratio prædictæ declarationis faciendæ) quia licet ij Abbates habeant quoad alia iurisdictionem Episcopalem, in illo tamen decreto Tridentini limitatur hæc facultas ad proprios Episcopos habentes Diocesim: dicitur enim exerceri solum posse circa subditos in Diocesi sua: Abbates autem prædicti non habent propriam Diocesim, quia Diocesis est solius proprij, & veri Episcopi & ideo subditi illorum Abbatum dicuntur semper nullius Diocesis. Ratio autem congruentiæ additur ab Hurtado ex Roderico, quia Episcopi ex officio sunt inquisitores contra hæreticos, non verò illi Abbates: quare non mirum, quod plus in hac parte illis concedatur, quàm illis.

Hinc infertur primò, si Episcopus habeat in Diocesi alterius Episcopi Abbatiam exemptam non posse subditos illius Abbatie absolute virtute illius decreti, quia respectu illorum non est formaliter Episcopus, sed materialiter, & per accidens: ita Hurtado *ubi supra*. Infertur secundò subditos horum Abbatum, ne sint deterioris conditionis, quàm alij fideles, posse recurrere pro absolutione in iis casibus ad Episcopum, in cuius Diocesi continetur Abbatia: ita Suarez & Auila, quos affert, & sequitur hac in parte Sanchez *dicto cap. 11. & Hurtado ubi supra*.

Petres quomodo possit subditus Abbatie absolute ab Episcopo, cui non subditus in ordine ad sacramentum penitentiae, sed suo Abbati, à quo debet absolui à peccatis alijs, vel à confessione, quem ipse approbauerit, & deputauerit. Respondeo, id posse dupliciter fieri, primò, habita sententia Abbatis, ut possit confiteri Episcopo, & ab eo absolui ab alijs peccatis: secundò & facilius si Episcopus absoluat eum extra sacramentum ab excommunicatione reservata, quæ ablata, aufertur etiam reservatio peccati hæresis, atque adeo ab eo, & alijs peccatis poterit absolui per confessorium ab Abbate deputatum.

Hac occasione dubitari potest quindò, an Cardinales in suis ritualis, in quibus videntur habere iurisdictionem quasi Episcopalem, possint uti hac facultate Episcopis concessis in prædicto decreto Tridentini. Affirmatiuam sententiam defendi posse dicit Moneta, de eorum vultu. *cap.*

cap. 5. quest. 13. conclus. 1. num. 45. 3. licet contrarium ipse teneat: in eademque sententiam inclinare videtur Diana *part. 5. tract. 2. de potest. & privileg. Cardinalium, resolut. 59.* argumento desumpto ex Abbatibus supradictis, quibus ob potestatem quasi Episcopalem, quam habent, conceditur ab aliquibus ea facultas. Posset item hoc ipsum confirmari; quia Congregatio in sua declaratione videtur solum loqui de Abbatibus, & aliis, qui sunt Episcopis inferiores, ut constat ex illis verbis, *non comprehenduntur inferiores, &c.* Cardinales autem non appellantur inferiores Episcopis, sed illis superiores, ut communiter dicunt Doctores, quos late congerit id probans idem Diana loco citato resolutione prima. Consequenter tamen ad supradicta, negatiua pars amplectenda videtur, quia licet verba Congregationis de Cardinalibus non loquantur: ratio autem, in qua diximus fundari illam declarationem, de Cardinalibus idem probat: cum nec illi propriam habeant Diocesim, sed titulum, seu Parochiam, atque adeo non verificetur de illis, quod exercent eam potestatem circa subditos in sua Diocesi. Imò in illis res videtur clarior, quia subditi illorum titularum, non sunt nullius Diocesis, sicut subditi Abbatis exempti, sed sunt propriè in Diocesi Romana, & subduntur in spiritualibus immediatè Vicario Papæ, & eius Vicelgerenti, nec vllò modo pertinent ad Diocesim Cardinalis titularis. Alioquin nullam, aut ferè nullam Diocesim haberet Papa, ut Episcopus Romanus, cum præcipuè Urbis Ecclesiæ sint tituli diversorum Cardinalium. Denique praxis hæc esse videtur nec enim vnumquodque vllum Cardinalem hac potestate vsum in suo titulo. Loquor autem de Cardinalibus habentibus titulos suos in Vrbe Romana: nam Episcopus Ostiensis, & alij quinque Cardinales antiquiores, qui sunt Episcopi Cardinales, & habent suos titulos Episcopales in sex ciuitatibus Romæ proximis, non est dubium, quod possint in suis titulis, quod alij Episcopi possunt in sua Diocesi, cum habeant pro titulo Cardinalitio Episcopatum particularem, in quo habent propriam Diocesim, & in qua habent potestatem plenam Episcopalem.

61 Dubitatur sextò de Archiepiscopo, An non solum in propria Diocesi, sed etiam in tota sua Prouincia, & intra Dioceses Episcoporum inferiorum possit uti hac facultate. Conueniunt omnes, quod possit, quando visitat Diocesim sui Suffraganei, nempe causa sufficienti existenti ad visitationem, & probata in Concilio Prouinciali, & postquam suam Diocesim plenè visitauit ex Tridentino, *sess. 24. cap. 3.* Videatur Sanchez *dicto cap. 11. num. 6.* Suarez *dicta disp. 30. de Pœnit. sect. 2. num. 8.* & de censuris *disp. 41. sect. 2. num. 12.* Henriquez, Barbosa, Bonacina, Auila apud Castro Palaum vbi supra, num. 7. Fundatur autem hæc doctrina in cap. finali de censibus in 6. vbi dicitur: *Potest etiam idem Archiepiscopus dum visitat, subditorum suffraganeorum confessiones audire, & absoluere pœnitentes, & ibi pœnitentias iniungere.* Quare quoad hoc censetur pro illo tempore illa Diocesis Archiepiscopi. Addit Sanchez *lib. 4. in Decalog. capit. 38. numer. 16.* probabile esse, quod possit Archiepiscopus etiam extra tempus visitationis Episcopos suos Suffraganeos absoluere, quia sunt eius subditi in spiritualibus, licet alij id negent, quod etiam videtur *Card. de Lugo de virtute Fidei diuina.*

detur approbare Hurtado vbi supra, §. 47. Sed id patum vtile videtur mihi ad praxim: nam si hæc facultas non sit reuocata per Bullam Cænæ, ipsemet Episcopus potest suo confessorio committere potestatem ad ipsum Episcopum absoluentem. Sic enim colligi videtur ex doctrina generali, quod Episcopus potest circa seipsum, quod potest erga subditos, de quo dixi *disp. 20. de pœnit. sect. 5. num. 57. & 65.* & clariùs ex declaratione sacre Congregationis, quam affert Suarez *dict. disput. 30. de Pœnit. sect. 2. num. 15.* his verbis: *An Episcopo in aliquod delictorum, de quibus hoc capite, prolapsus, liceat ad se absoluentem proprium confessorium deputare cum eadem auctoritate, quam ipse posset ex eodem capite in sibi subditos exercere: Congregatio censuit id Episcopo licere.* Quam declarationem inuenio etiam in meis declarationibus manuscriptis, vbi plus aliquid additum est in illo responso, nempe *Congregatio censuit licere, etiam si Episcopus Rome esset, & sic extra suam diocesim.* Vnde non restat necessitas recurrendi ad suum Archiepiscopum, cum ipse Episcopus posset facere se à suo Confessorio absolui.

Dubitatur septimò, An subditorum nomine intelligantur forenses, & qui domicilium in ea Diocesi non habent, in qua tunc reperiuntur. Respondeo de vagis, qui nullibi domicilium habent, certum censetur posse absolui, quia nullum alium habent Episcopum, nisi illum apud quem sunt. Idem dicendum de eo, qui duplex domicilium habet in duplici Diocesi, in quorum quolibet æquè, vel ferè æqualiter habitat. Videatur Suarez *dict. disput. 30. de Pœnit. sect. 2. n. 3.* & Sanchez *lib. 2. in Decalog. cap. 1. n. 8.*

De peregrinis, & aduenis, qui alibi domicilium habent, & ad breue tempus habitant in alieno Episcopatu, affirmant etiam Suarez, quem affert, & sequitur Sanchez *dicto cap. 11. numer. 8. 9. & 17.* Barbosa, Bonacina, & Garcia, quos affert, & sequitur Castro Palao vbi supra, num. 8. atque etiam Hurtado dicta *disp. 84. §. 48.* Ratio autem est, quia hi omnes, quandiu ibi commorantur, subditi sunt illius Episcopi, quoad Sacramentum pœnitentiæ, & ad illa, quæ pœnitentiam concernunt: quare videtur satis tuta hæc sententia, si facultas illa non sit per Bullam Cænæ reuocata. Præsertim cum pro illa sententia inueniatur declaratio quædam Congregationis Cardinalium, his verbis: *Qui non sunt subditi Episcopi, puta Medicus, Prætor, & similes exteri, qui tamen habitant in ciuitate, hoc decreto comprehenduntur, etsi commiserint crimina in aliis ciuitatibus: adhibita tamen hac distinctione, quod scilicet possent absolui in Sacramento Pœnitentiæ à suis criminibus, non tamen dispensari super his.* Quia nimirum aduenæ non sunt subditi quoad dispensationem, ut probat latè Sanchez cum aliis, *dicto cap. 11. numer. 9. & lib. 3. de matrim. disput. 23. num. 12. & 13.* Quamuis autem ibi exigatur quod habitent in ciuitate, id exempli gratia dictum est: nam idem esset, licet habitent in oppido alio Diocesis; saltem si ibi Episcopus etiam adesset, vel si ex oppido habitationis intra Diocesim, veniant ad ciuitatem, in qua residet Episcopus, ut ab eo absoluantur. Notat verò Hurtado loco citato non posse absolui, si ex sua Diocesi veniant ad aliam Diocesim; ut ibi ab alieno Episcopo absoluantur: hoc enim esset in fraudem, & lex non fauet fraudulentis; ut si aliquis ex

Hispania transiret in Galliam, vbi absolueretur, ab hæresi per Episcopum, cui Papa ob Provinciæ necessitatem facultatem dedisset hæreticos absolendi: & hac de causa disp. 20. de Pœnitent. sect. 5. num. 68. & 70. loquendo de absolutione exterorum à reseruat, limitavi semper doctrinam illam ad eos, qui bona fide ad alium locum accesserunt, & non in fraudem, vt fugerent reservationem.

Idem dicunt communiter Doctores de Religiosis exemptis, qui nomine subditorum eo loco intelliguntur, & absolui possunt ab Episcopo loci vbi habitant, si ipsi ex licentia sui Prælati se illi subdant in foro pœnitentiæ: ita Sanchez dicto cap. 11. n. 10. vbi idem dicit de Monialibus exemptis, atque etiam de subiectis ipsi Episcopo. Suarez dicta disp. 30. de pœnitent. sect. 2. n. 3. Hurtado dicto §. 48. in fine, & alij communiter.

63 Dubitatur octauo, an Episcopus extra sacramentum Pœnitentiæ, possit vti ea facultate, & absolueret ab excommunicatione ob hæresim occultam, atque ita tollere reservationem peccati, vt postea Confessarius ordinarius possit ab eo absolueret. Negant Barbosa, Aloysius Riccius, & Garzia apud Castro Palaum vbi supra num. 10. & addit Garzia, ita responsum sapè fuisse à sacra Congregatione. Ego duas declarationes Congregationis inuenio. Prima habet hæc verba: *Querebatur, an Episcopus in causa huius cap. 6. habeat facultatem dispensandi cum suo Diœcesano absente in aliena diœcesi legitime impedito, commoranti? Congregatio censuit, quod forensis in casu huius cap. 6. potest absolui in sacramento Pœnitentiæ ab illo Episcopo, in cuius Diœcesi, vel ciuitate commoratur: non autem ab alio dispensari. Facit ad hoc, quod Nuncij, qui possunt absolueret excommunicatos ob iniectionem manus in Clericos non possunt absolueret subditos extra provinciam. Accedit etiam, quod Concilium loquatur de absolutione sacramentali in foro conscientie, qua requirit præsentiam exemplo confessionis, quæ non potest fieri per nuntium, vel per litteras. Altera declaratio est, quàm paulò supra retulimus, vbi cum dictum esset, posse exteros absolui ab Episcopo in cuius Diœcesi commorantur, additur: *adhibita tamen hac distinctione, quod scilicet possent absolui in sacramento Pœnitentiæ à suis criminibus, non tamen dispensari super his.**

64 Contraria tamen sententia communis est ferè omnium. Videantur Nauarrus, Emanuel. Roder. Suarez Petrus Ledesma, quos affert, & sequitur Sanchez dicto cap. 11. num. 13. Garzia, quem affert, & sequitur Castro Palao vbi supra n. 10. Hurtado vbi supra §. 49. & alij. Et quidem ex verbis Tridentini non potest contrarium sufficienter probari, & ex principiis generalibus deduci videtur, cum constet absolutionem à censura posse separari ab absolutione à peccatis. Nec limitatio illa, pro foro conscientie, cogit ad hoc, vt fiat in sacramento: nam verba illa alium habent sensum, nempe ne pro sit absolutio hæc pro foro externo, in quo quantumvis aliquis absolutus sit ab Episcopo pro foro conscientie, habebitur tantum non absolutus, & punietur omnibus iuris pœnis.

65 Solum ergo ob stare possunt declarationes sacre Congregationis supra relatæ. Ad has tamen dici potest, in iis agi non solum de absolutione à censura, sed etiam ab ipso peccato: ideo enim

dictum est, posse absolui in sacramento Pœnitentiæ à suis criminibus, à quibus certum est Episcopum non posse absolueret extra sacramentum. An verò possit auferre reservationem peccati absolueret extra sacramentum à censura, ita vt postea ab alio Confessario ordinarius possit pœnitens in sacramento absolui à peccato, non fuit ibi questum, nec decisum.

Hic responsioni obici potest ex verbis illius obli primæ declarationis. Primò, exemplo, quo videtur, Nuncij non potentes subditos absolueret extra provinciam à censura Canonis: loquuntur ergo Cardinales de absolutione à censura. Secundò, quia vtuntur exemplo confessionis, quæ debet fieri in præsentia, non ergo loquuntur de sola absolutione sacramentali; nam ad hanc non esset aptum exemplum confessionis: esset enim adducere exemplum eiusdem sacramenti Pœnitentiæ, in quo requiritur præsentia ad probandum non posse confiteri illud sacramentum in absentia, quod non esset exemplum, sed res ipsa. Respondet tamen potest ad primum illud exemplum Nuncij, asserti ad probandum non posse Episcopum absolueret subditum distantem, & existentem extra diœcesim in illis casibus: Nam sicut Nuncius, qui accipit potestatem restrictam, vt exercere eam possit intra provinciam, non potest absolueret à censura cum, qui est extra provinciam: ita Episcopus, cui datur facultas à Tridentino ad absolueret, quam exercere possit in sua diœcesi: non potest subditum extra diœcesim absolueret. Quare vel nihil dictum est de dispensatione cum subdito extra diœcesim existenti, sed solum de absolutione: atque ita fatendum erit voluisse in ea responsione declinare questionem controuersam, an possit Episcopus dispensare cum subdito commorante extra diœcesim, de quo erant Doctores variæ sententiæ, vt mox videbimus, & solum dixerunt, quæ magis extra controuersiam videbantur: nimirum in dictum illum non posse tunc absolui à suo Episcopo, sed ab eo, apud quem commoratur, à quo in sacramento potest à criminibus his absolui, non tamen dispensari. An verò possit à suo Episcopo absente dispensari, nihil dixerunt; quare verba illa non autem ab alio dispensari: intelligenda erunt, ab alio, quàm à proprio Episcopo, licet possit ab alio, apud quem peregrinatur absolui: prout dictum fuit in secunda decisione supra allata. Vel cetèrè si verba illa, non autem ab alio dispensari, significant non posse à proprio Episcopo tunc dispensari, sed solum posse absolui ab eo, apud quem commoratur, fatendum erit Cardinales respondisse iuxta opinionem eorum, qui, vt vidimus, dixerunt, Episcopum non fuisse datam facultatem à Concilio, non solum absolueret, sed nec etiam dispensandi, nisi intra diœcesim, quæ opinio an sit certa postea videbimus.

Ad secundum responderi potest, exemplum confessionis, quæ fieri debet in præsentia asserti ad probandum absolutionem ab iis criminibus debere etiam dari in præsentia: facultas enim data ibi Episcopo ad absolueret ab iis peccatis, est solum ad absolueret sacramentaliter vt diximus, cum peccata non possint extra sacramentum absolui: unde inferunt non posse fieri in absentia: quod probant non quidem ex eo, quod sacramentum Pœnitentiæ non possit ministrari absenti (hoc enim esset idem per idem probare, & afferre rem ipsam in exemplum) sed ex eo quod

quòd confessio non possit fieri in absentia per nuncium, vel per litteras: nam sicut confessio, quæ est vna pars huius sacramenti exigit præsentiam, ita absolutio, quæ est altera pars, exigit eandem præsentiam. Affertur ergo confessio in exemplum ad absolutionem, atque adeo exemplum non est idem, sed aliquid condistinctum ab eo, ad quod affertur. Qui sensus constat clare ex ipsis verbis supra relatis. *Accedit etiam* (inquit) *quod Concilium loquatur de absolutione sacramentali in foro conscientie, quæ requirit præsentiam exemplo confessionis, quæ non potest fieri per nuncium, vel per litteras.*

67 *An possit Episcopus hac facultate uti in absentia.* Dubitatur nonò, an possit Episcopus hac facultate uti, non solum extra sacramentum, sed etiam in absentia, non quidem absolviendo à peccatis, sed à sola censura subditum absentem, qui tamen saltem sit intra diocesim. Negant ij, qui negant facultatem hanc posse exerceri extra sacramentum Pœnitentie. Alij tamen omnes, qui dicunt posse extra sacramentum dari absolutionem ab hac censura consequenter, & merito admittunt posse confecti absentem, quia absolutio à censura ex genere suo absenti dari potest: & hæc facultas non limitatur Episcopo, quoad hanc censuram: ita Suarez, Manuel, Petrus Ledesma, & Henriquez, quos affert, & sequitur Sanchez dicto cap. 11. num. 14. Hurtado ubi supra numer. 49. & alij.

68 *An si Episcopus sit in Diocesi, & subditus extra illam, vel e contra, possit Episcopus subditum à censura hac absolvere.* Et quid si vterque extra diocesim esset. Prima sententia. Dubitatur tamen decimò & magis, an si Episcopus sit in Diocesi, & subditus extra illam, vel e contra, possit Episcopus subditum à censura hac absolvere, stante illo Tridentini decreto & idem dubitatur, quando vterque extra diocesim esset. Variæ sunt doctorum sententiæ. Prima esse potest, requiri Episcopum, & subditum esse vtrumque intra propriam diocesim: quam videntur supponere ij, qui volunt, non posse Episcopum vti hac facultate, nisi in sacramento Pœnitentie: si enim aliunde requiritur, quòd Episcopus, vel subditus sit intra diocesim, ut significare videtur Tridentinum: consequens est, ut vterque debeat esse intra diocesim, cum vterque debeat esse in eodem loco ad valorem sacramenti pœnitentie. Ratio autem esse potest quia licet actus iurisdictionis voluntariæ, qualis est hæc absolutio, possint exerceri ab Episcopo etiam existenti extra diocesim, & erga subditos extra illam existentes, ut cum alijs probat late Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 19. numer. 8. hanc tamen facultatem limitavit Tridentinum dicens *licet Episcopis, &c. quoscunque sibi subditos in diocesi sua absolvere*: cum autem verba illa in diocesi sua non magis possint intelligi de subdito, quam de ipso Episcopo, de vtraque intelligenda videntur. Hæc tamen sententia communiter rejicitur, ut notant Sanchez dicto c. 11. num. 15. Suarez disp. 41. de Censuris sect. 2. n. 11. in fine, Hurtado ubi supra §. 49. & alij. Quia legum correctio vitanda est quantum fieri possit quare cum verba illa alium sensum habere possint, non debet imponi nova limitatio adeo exorbitans, ut vterque debeat intra diocesim existere.

69 *Secunda sententia.* Secunda ergo sententia ex aduerso docet, neutrius, præsentiam intra diocesim exigi: ita Sanchez ubi supra num. 17. & indicat Petrus Ledesma apud ipsum, & clare sequitur Hurtado dicto §. 49. verba autem illa, in sua diocesi, non omnes eodem modo explicant. Nam Ledesma dicit,

sensum esse, erga subditos sua diocesis. Hæc tamen explicatio videtur aliunde limitare facultatem illam, ita ut non possit Episcopus absolvere subditum alienæ diocesis apud se commorantem, quod esset contra id quod sacra Congregatio, ut vidimus, sapius respondit.

Alij ergo dicunt, verba illa non esse restrictiva, sed explicare verba præcedentia, ita ut sensus sit, posse Episcopum absolvere subditos omnes suos, siue subditi sint ratione domicilij (& hos potest absolvere ubicumque sint) siue subditi sint solum quia tunc in diocesi commorantur, quales sunt peregrini: hos autem non potest absolvere nisi quandiu ibi sunt. Potest ergo absolvere subditos in diocesi omnes, hoc est, vel qui ratione domicilij pertinent ad eius diocesim, atque adeo licet phisice sint extra illam, sunt tamen in illa moraliter: vel eos, qui licet sint alieni, sunt tamen phisice in illa diocesi, & ideo subduntur illi quoad forum pœnitentiale: ita explicant Sanchez, & Hurtado locis citatis.

Tertia sententia docet requiri, quod Episcopus sit in sua diocesi, & hoc sufficere, ut possit absolvere subditum existentem extra illam: ita Castro Palao dicta disp. 4. punct. 3. §. 1. num. 12. quia in iis decretis nulla clausula, imò nulla syllaba debet esse superflua, ut probat ipsemet Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 26. num. 6. superfluerent autem illa verba, in sua diocesi, si non afferrent aliquam restrictionem: nam concessa semel facultate absolvendi omnes subditos, iam posset Episcopus absolvere habentes domicilium ibi, atque etiam aduenas, & peregrinos ibi commorantes, qui omnes nomine subditorum intelliguntur in ordine ad forum pœnitentiale: nihil ergo operarentur verba sequentia. Porro verba illa magis debere intelligi de Episcopo, quam de subdito præsentem intra diocesim, probat argumentis infra adducendis contra nostram sententiam.

Cæterum Hurtado ubi supra præoccupasse videtur, & occurrisse huic difficultati, significans verba illa non esse superflua, sed necessaria ad explicanda, & limitanda verba priora. Facultas enim absolvi quoscunque subditos potuisset ab aliquo nimis late intelligi, ita ut si Episcopus haberet aliquos subditos in temporalibus, qui non pertinerent ad eius Diocesim, posset illos etiam absolvere. Item si haberet subditos in Abbazia aliqua, qui non subderentur ei, ut Episcopo, sed ut Abbati, eos etiam absolvere posset, quia sunt eius subditi. Ad hoc ergo, & similes subditos excludendos addita sunt verba, in sua Diocesi, quibus limitatur facultas ad eos tantum subditos, qui pertinent ad eum, ut Episcopum; nam Episcopus solus, ut Episcopus habet propriæ Diocesim: hi autem sunt solum, qui vel ibi commorantur, vel ibi habent domicilium, licet actu alibi peregrinentur.

Hæc tamen evasio, ut verum fatear, excogitata videtur ad effugiendam quovis modo difficultatem: non tamen iuxta mentem Concilij: nam facultas concessa Episcopis absolvendi subditos ex se significat satis apertè sensum formalem, nempe de subditis Episcopo, ut Episcopo. Alioquin cum verba illa, in sua Diocesi, non sint addita in facultate paulò ante in eodem decreto concessa Episcopis ad dispensandum in irregularitatibus, & suspensionibus occultis, & non deductis ad forum contentiosum, sequeretur posse Episcopum dispensare cum subditis suis temporalibus

ralibus, non pertinentibus ad eius Diocesim, quod nemo conceder: imò nec potest cum iis, qui ei, non vt Episcopo, sed vt Abbati subduntur, quia facultas Episcopo, vt Episcopo concessa semper intelligitur in ordine ad subditos, qui ei, vt Episcopo subduntur, etiam si alia explicatio non addatur, quæ si addenda erat, cur non fuit etiam in priori concessione addita?

73
Quarta sententia magis probabilis.

Quarta tamen sententia, quam magis probò, docet verba illa limitare concessionem, vt non possit Episcopus absoluer subditos, quando extra suam Diocesim commorantur. Ita Suarez *disput. 41. de censuris*, & idem indicauerat *disput. 30. de Pœnit. sect. 2. num. 3. in fine*, qui eam dicit fuisse rationem Concilij ad hanc limitationem addendam, vt seruaretur vnio, & concordia inter Episcopos, non solum in ordine ad subditos, sed etiam in ordine ad territoria. Quam rationem Auctores aliarum sententiarum impugnant: quia id potius suadebat limitandam esse facultatem, ne ipse Episcopus in aliena Diocesi existens exerceret eum actum in subditos, quam ne existens in propria Diocesi absolueret subditum existentem extra illam. Ad hoc tamen responderi potest, licet quoad actus Pontificales, qui concernunt potestatem ordinis propter auctoritatem quandam, & maiestatem, quam præ se ferunt, attendatur, ne Episcopus in alterius Diocesi eos exerceat sine eius consensu; quoad hos tamen actus iurisdictionis voluntariæ, qui non habent eiusmodi solemnitatem, & pompam externam, parum curare Episcopum, quod alius Episcopus in eius Diocesi, sine eius licentia eos faciat circa proprios subditos alibi existentes, circa quos ipse Episcopus, in cuius Diocesi ille alius Episcopus commoratur, nihil potest exercere, id quod non sint eius subditi: Multum tamen curare, ne circa subditos, qui ad eum iam pertinent, dum ibi commorantur, alius Episcopus, siue præsens, siue absens, illos actus exerceat. Cum enim hi eo tempore deberent ad ipsum Episcopum recurrere, in cuius Diocesi sunt, multum ei præiudicatur, si possint ad proprium Episcopum recurrere ipso relicto, eoque inuito se ostendere absolutos, qui antea excommunicati erant. Vt igitur hæc occasio querelæ Episcopis tolleretur, & debita seruaretur pax, prudenter cum ea limitatione facultas absoluendi concessa fuit, ne subditi extra Diocesim commorantes à proprio Episcopo absoluerentur, sed ab illo apud quem acti sunt.

74

Ego potissimum ad hanc sententiam amplectendam moueor, quia videtur esse iuxta sensum sacre Congregationis, si considerentur eius verba in responsione illa supra relata; loquendo enim de subdito, qui extra propriam Diocesim commoratur, de quo querebatur quid circa ipsum posset Episcopus proprius absens ex vi illius Tridentini Decreti, dicunt, *posse ipsum absolui in sacramento penitentiae ab illo Episcopo, in cuius Diocesi, vel ciuitate commoratur*. Quamuis autem non dixerint expressè, non posse absolui à proprio Episcopo, hunc tamen fuisse Cardinalium sensum, significant satis verba immediatè subsequencia, quibus redditur hæc ratio: quia *Nuntij, qui possunt absoluer excommunicatos, ob iniunctionem manus in clericos, non possunt absoluer subditos extra Prouinciam*. Quod exemplum probat etiam de absolutione à censura, quasi diceret, vt supra notabam, sicut Nuntius,

quia accipit potestatem limitatam ad exercendam illam intra Prouinciam, non potest absoluer à censura subditum extra illam existentem; ita nec Episcopus, cui data est facultas absoluendi subditos *in sua Diocesi*, poterit vi huius facultatis absoluer eos extra illam vagantes. Vnde constat, verba illa, *in sua Diocesi*, intellecta fuisse à Congregatione, vt limitantia facultatem, ne exerceretur cum subdito extra Diocesim commorante. Ex eodem autem Legati exemplo probari potest, Episcopum extra Diocesim commorantem posse absoluer subditum suum intra suam Diocesim existentem, quia Legatus Pontificis, licet iurisdictionem limitatam ad suam Prouinciam accipiat, & licet extra illam non possit iurisdictionem contentiosam exercere, potest tamen exercere voluntariam, etiam si extra suam Prouinciam adhuc sit, vt notant cum aliis Azor *tom. 2. lib. 5. cap. 27. quest. 6.*

Obiiciunt Sanchez, & alij, quia si contextum Concilij attente inspicimus, verba illa, *in sua diocesi*, potius videntur referri ad Episcopum, vt ipse debeat esse in sua diocesi, quam ad subditum absoluendum. Dicitur enim: *licet Episcopus, &c. quoscunque sibi subditos, in diocesi sua absoluer*: vbi ponderat Sanchez post particulam, *subditos*, esse virgulam diuidentem à verbis illis, *in diocesi sua*, quasi hæc verba non coniungenda sine cum subditis. Respondetur, in primis in variis editionibus antiquioribus, quas ego vidi, Colonienfi, Antuerpiensi, Lugdunensi, non inueniri virgulam post vocem, *subditos*, quod si in aliqua editione addita sit, id sine mysterio factum est, maioris claritatis gratia. Quod fieri debet ipse Sanchez, qui *eodem n. 17.* dicit, sensum illorum verborum legitimum esse, *subditos in diocesi sua*, id est, *quoscunque sibi subditos, & quomodocumque subduntur*: iuxta quem sensum verba illa *in diocesi sua*, referri debent ad subditos, atque ideo legi debent sine virgula, & interruptione. Vnde ipse Hurtado, qui sententiam Sacrij sequitur, non solum vltus non fuit illo argumento virgulæ interpretatæ, sed potius ea verba sine virgula scripsit dicto §. 49. ibi: est ergo hic sensus: *Episcopus potest absoluer sibi subditos in sua diocesi, id est, in quos ratione diocesis sui habet sacramenti*. Non est ergo ex illa virgula fundamentum ad separandam diocesim à subditis.

Arguunt rursus ex iisdem verbis, quia dum Concilium dicit *in diocesi sua*, non potest loqui de subditis, sed de Episcopo, nam subditi non habent diocesim, sed solus Episcopus. Respondet verum esse, si, *sua*, referri ad Episcopos, non ad subditos, sensumque esse, Episcopos posse subditos in diocesi sua, hoc est ipsorum Episcoporum absoluer. Hinc tamen non fit, non agi de subditis presentibus in diocesi, si dictum fuisset, *licet Episcopi absoluer subditos existentes in diocesi ipsorum Episcoporum*; quamuis explicaretur diocesis Episcopi, & non subditi, sententia tamen in diocesi referretur ad subditos, & non ad Episcopos. Idem autem est sensus verborum illorum, *in diocesi sua*, ita vt, *sua*, referatur ad Episcopum, cuius est diocesis; præsentia tamen significata per illud, *in*, referatur ad subditos, quia in ea diocesi esse debent.

Maius dubium esse posset, an ad dispensationem in irregularitatibus, & suspensionibus occultis, quæ in eodem decreto fieri conceduntur ab

Episcopis, requiratur etiam presentia subditi intra diocesim proprii Episcopi, à quo dispensatur. Id enim aliqui affirmant, Henriquez, Aui-la, & Manuel apud Sanchez. *dicto cap. 11. num. 12.* & videtur illis fauere responsio Cardinalium suprà relata. Alij tamen id negant Suarez *disp. 41. de censuris, sect. 2. num. 10.* & 12. & Sanchez *dicto num. 12.* Quia verba illa in diocesi sua, non sunt appposita in priori parte illius decreti, in qua conceditur facultas ad dispensandum, sed solum in posteriori, ubi datur facultas ad absolvendum. Hoc tamen dubium non pertinet ad questionem presentem, quæ solum est de facultate ad absolvendum.

78
An Episcopus possit hanc facultatem alteri committere.

Dubatur vnde, an Episcopus possit facultatem ad absolvendum ab hæresi alicui committere. Difficultas oritur ex verbis Concilij, in quo, licet ad absolvendum ab aliis casibus occultis data sit facultas Episcopo, vel Vicario ad id ab eo specialiter deputando, de hæresi tamen subditur: *idem & in hæresi crimine in eodem foro conscientia eis tantum* (scilicet Episcopis) *non eorum Vicariis sit permissum.* Adhuc tamen multi, & graues doctores putant, licet Episcopus non possit deputare Vicarium ad absolvendum ab omnibus casibus reſeruatoc occultis, comprehensa etiam hæresi, imò nec specialiter ad omnes casus hæresis occultæ, posse tamen occurrente casu alicuius hæretici occulti, committere alicui specialiter absolvendi facultatem pro illo casu: ita, Nauarrus, Corduba, Henriquez, Azor, Eman. Sa, Vega, Manuel. Roder. quos affert, & sequitur Sanchez. *dicto cap. 11. num. 23.* Hurtado *dicta disp. 84. §. 37.* & alij. Quia de iure communi potestas ordinaria, qualis est hæc, cum data sit, non personæ, sed dignitati Episcopali, cui perpetuo annectitur, delegari potest. Correctio autem iuris communis vitanda est, & stricte interpretanda. Potest verò explicari limitatio à Concilio posita dicendo, negari Episcopo facultatem deputandi vicarium generalem ad omnes casus comprehensa hæresi: vel etiam specialem ad omnes casus hæresis, non tamen committendi alicui facultatem pro casu particulari occurrente, cuius iam ipse Episcopus notitiam habet: qui certè vel non esset simpliciter vicarius, vel esset vicarius specialissimus, qui non censetur prohibitus, cum Episcopus per seipsum in ampla diocesi non posset omnes audire, nec adire, si v. g. longè distet, nec possit ad Episcopum venire sine scandalo, ut si sit femina nobilis, nec Episcopum accersere, si v. g. sit monialis in clauſura degens; quare non esset sufficienter necessitati prouisum, si Episcopus tunc non posset alium loco sui deputare ad absolvendum. Et ideo sententiam hanc probabilem esse fatetur Castro Palao *vbi supra numero 20.*

79
Secunda tamen sententia verior negat hanc deputationem fieri posse, quam tenent Gutierrez, & Petrus Ledesma, quos affert Sanchez *vbi supra num. 22.* P. Molina, Simancas, Garzia, & Lorca, quos affert, & sequitur Suarez *in presenti disp. 21. sect. 4. numer. 8.* qui idem docuerat *disp. 30. de Penit. sect. 2. numer. 9.* & 15. Castro Palao *dicto num. 20.* & alij. Et videtur clarè colligi ex verbis Tridentini, quæ per voces satis vniuersales omnem Vicarij deputationem negant. Primò quia cum Vicarium solum specialem pro aliis casibus permisissent,

postea ad casum hæresis omnem Vicarium excludendo, id videtur necessariò intelligi de omni Vicario, qui pro aliis casibus permissus erat: qui autem pro aliis casibus permittebatur, deputari poterat vel ad omnes casus venturos, vel etiam adueniente casu, pro illo in particulari: vtrumque ergo Vicarium ibi concessum negant verba sequentia in casu hæresis dicendo, *non eorum Vicariis.* Secundò clariùs ex illa particula, *eis tantum*, nam dictio, *tantum*, est exclusiua vniuersalis omnium aliorum. Idèdque in summis propositio exclusiua, *Petrus tantum, seu solus currit*, explicatur, & resoluitur per has, *Petrus currit, & nullus alius à Petro currit.* Propositio ergo illa; *Episcopus solum possit absolueri* resolui debet per has. *Episcopus solum & nullus alius prater ipsum possit.* Qui autem nullum posse dicit, omnes prorsus absque vlla exceptione excludit. Quod magis ex argumentorum solutione constabit.

80
Ad quæ dicimus in primis hanc non esse propriè correctionem iuris communis, & eius restrictionem, sed potius concessionem nouam factam Episcopis contra ius, quo absolutio hæresis reſeruata erat soli Summo Pontifici: quare retorqueri potest argumentum, quia correctio iuris antiqui vitanda, & restringenda est. Si ergo iure antiquo Episcopus, vel alius vllus non poterat ab hæresi absolueri, non est ab hoc iure antiquo recedendum, nisi quantum necesse fuerit ad verificandum ius nouum, atque adeo concessio noua, quæ non corrigit ius antiquum limitando, sed potius extendendo Episcoporum potestatem, & applicanda est in proprio verborum sensu, ut sonat. Secundò retorqueri potest argumentum, quia si verba illa, *eis tantum, & non eorum vicariis*, intelligi possunt, ut non excludant Vicarios omnes etiam specialissimos, sed solum generales, vel speciales, quia hoc sufficit ad ponendam differentiam inter alios casus reſeruatos, in quibus Vicarij speciales deputari possunt, & inter hæresim ad quam non potest deputari Vicarius etiam specialis, sed solum specialissimus: eodem modo posset aliquis dicere, posse Episcopum deputare Vicarium ad omnes casus hæresis occultos, quia adhuc tunc esset differentia inter hæresim, & alios casus: quia in ordine ad alios potest Episcopus deputare Vicarium specialem, cum facultate generali ad omnes casus reſeruatos occultos: at in ordine ad hæresim, non sufficeret ea deputatio, sed requireretur Vicarius specialior deputatus ad hæreses occultas, qui Vicarius esset specialior, quàm ille alius deputatus ad omnes casus. Vnde dicere posset non prohiberi Vicarium deputatum ad omnes hæreses, sed Vicarium, qualis deputari potest ad alios casus: quod tamen Auctores primæ sententiæ non concedunt. Ergo fatendum est omnem Vicarium etiam specialissimum prohiberi: alioquin, cur minus prohibetur specialissimus, quàm specialior, cuius permissio stare posset cum maiori restrictione circa hæresim, quàm circa alios casus.

81
Ad illud verò, quod dicebatur, Episcopum non posse per seipsum sine graui inconuenienti omnes subditos audire, & absolueri. Respondetur idem inconueniens sequi in sententia contraria. Si enim Episcopus non potest committere suas vices alteri ad casus omnes hæresis, sed debet toties, quoties, occurrente casu, eas pro illa vice committere; debet ergo toties quoties notitiam habere

habere de casu in particulari, & de impedimento personæ, ne ad ipsum veniat: quod etiam difficile est, cum subditus in Diocesi ampla possit nimum dilatare, & confessorius etiam, cui danda esset facultas: in iis ergo, & aliis similibus casibus, sicut Episcopus possit in sententia contraria facultatem pro illa vice dare alicui, ita æquè facile poterit subditum intra Diocesim existentem absolvere; quia ut supra diximus, absolutio à censura potest absenti conferri, & ablata censura auferitur reservatio huius peccati, à quo poterit postea Confessorius ordinarius absolvere. Potest autem Episcopus id facere imposita pœnitentia salutari subdito, & adhibito remedio necessario, ideo namque eligitur Episcopi industria in hoc casu, ut per seipsum morbo adeo periculoso medicinam adhibeat opportunam. Unde rursus confirmari potest nostra sententia, quia quando eligitur industria personæ ad aliquod munus, non potest id alteri delegare; in prædicto autem decreto eligitur industria Episcopi ad absolvendum ab hæresi, qui ideo designatur ut per seipsum tantum absolvat: non potest ergo id alteri committere.

82
Quid intel-
ligatur per
crimen occul-
tum.

Dubitari solet vltimò, quid intelligatur per crimen occultum pro quo solo data fuit ea facultas. Sed hæc quæstio generalis est ad omnes dispensationes, & absolutiones, quæ dari solent in casibus occultis, de qua videri possunt Sanchez dicto c. 11. num. 19. & sequentibus, & l. 8. de matrim. disp. 34. num. 55. & 56. Azor. 1. tom. lib. 8. cap. 10. quæst. 9. Suarez dicta disp. 30. de pœnitent. sect. 2. & disp. 41. de Censuris, sect. 2. Molina tract. 3. de Instit. disp. 79. num. 8. Auila de censuris part. 2. c. 7. disp. 1. dub. 12. concl. 2. & p. 7. disp. 10. dub. 6. & alij. Videantur etiam responsalia aliqua sacre Congregationis supra dictum decretum Tridentini, quæ occulta, in hoc casu satis stricte accipere videntur.

§. II.

De facultate Inquisitorum ad absolvendum ab hæresi.

83

Non est dubium de potestate Inquisitorum ad absolvendos hæreticos pœnitentes iudicialiter pro foro externo, atque adeo simul pro interno: hoc enim faciunt, quando eos præmissa abiuratione reconciliant Ecclesiæ, & imponunt eis pœnitentiam. Sed difficultas est, an extrajudicialiter possint pro solo foro conscientie eos absolvere, quando ad ipsos non pro tribunali, sed secreto, & in privato per se, vel per alios recurrunt pro absolutione obtinenda.

Prima sen-
tentia.

Prima sententia affirmat, quam aliqui tenent loquendo saltem de Inquisitoribus Hispaniæ: alij vniuersaliter loquuntur. Plures pro hac sententia afferuntur apud Sanchez lib. 2. in decal. cap. 12. num. 1. nempe Campegius, Rodericus, Tolerus, Gutierrez, Paramo, Bannes, Henriquez, Grassius, Simancas, & alij, quibus adduntur Navarrus, Vivaldus, & alij apud Castro Palæum 1. tom. dicto tract. 4. disp. 4. §. 2. numer. 2. Item afferuntur Homobonus, Puteanus, Villalobos, Freitas, Bonacina, & alij, quos affert, & sequitur Diana 1. part. tract. de absolut. ab hæresi, resol. 3. & 4. part. tract. 8. de officio, & potest. Inquisit. resol. 35. & eam probabilem fatetur Sanchez ubi supra num. 2.

Secunda sententia negat solidè hanc Inquisitorum potestatem fundari, ita Sanchez ubi supra, num. 3. Suarez in præfati disp. 21. sect. 4. num. 15. Garcia, Farinacius, & Barbosa, quos affert, & sequitur Castro Palæo ubi supra, num. 3. Alij plures afferuntur à Diana locis proximè citatis, nempe Sanctarellus, Zecchius, Novatius, Ricciullus, Ioan. Valerus, Riccius, Alfonso de Leone, & alij. Quia nec ex Bulla aliqua concessio constat, nec etiam ex munere sequitur, nam totum hoc munus pertinet ad forum iudiciale, ad quod nullo modo requiritur, nec deseruit potestas absolvendi pro solo foro conscientie, & interno, quæ absolutio ad forum iudiciale impertinenter se habet.

Afferri solet Bulla quædam Clementis VII. relata à Penna in direct. inquisit. inter Bullas illius Pontificis, & data fuit anno 1530. & incipit. Cum scitur, in qua habentur hæc verba; *Vobis etiam, ac Vicariis præfatis extrajudicialiter Lutheranos occultos, & non inquisitos per ordinarios, sine alios indices, aut alios quosunque hæreticos, & c. si ad cor reuersi pœnitentes id humiliter petierint, postquam hæresim, qua polluti, & infecti erant, abiurauerint, & medio iuramento promiserint de cetero ab huiusmodi hæresi penitus abstinere, absolventi, illisque pro præmissis pœnitentiam iniungendi salutarem, eoque ad gremium sanctæ Ecclesiæ restituendi, & reducendi, auctoritate Apostolica, tenore præsentium litterarum, licentiam, & facultatem concedimus.* In quibus verbis conceditur Inquisitoribus, & eorum Vicariis, nempe Commissariis, facultas extrajudicialiter absolvendi hæreticos occultos, quæ non potest esse alia, nisi pro foro conscientie, nam pro foro externo publicos etiam hæreticos poterant Inquisitores ex officio absolvere.

Hæc tamen Bullæ prohibitio multipliciter ab Auctoribus secundæ sententie refellitur. Primo, quia Bulla illa non ad omnes inquisitores, sed ad aliquos solos ex ordine Prædicatorum in Provincia Lombardiæ, & quidem non ad successores, sed quo ad eorum personas dirigitur. Secundo quia absolvere extrajudicialiter, non significat ibi absolutionem pro solo foro conscientie, nec sine aliqua iudicii forma, & præsentia Notarij, sed solum sine solemnitate, & publicitate iudicii, cum secreta abiuratione, & pœnitentia, prout sæpe declaratum esse à Congregatione supremæ inquisitionis Romane testatur Barbosa de potestate Episcopi. 2. part. allegat. 40. numero 27. Tertiò, quia nimum probaret Bulla illa, nempe non solos inquisitores, sed etiam Commissarios posse ab hæresi absolvere, quod tamen nemo de facto concedit, nec expedit, cum Commissarij illi in singulis oppidis sint, & homines sæpe non ita docti, & apti ad talem potestatem. Unde Hurtado, qui eam potestatem inquisitoribus concedit dicta disp. 84. §. 3. fatetur id non posse ex illa Bulla Clementis VII. colligi, quia probaret ultra id quod intenditur.

Ipsæ verò recurrit tanquam ad vnicum fundamentum ab vsum; quia ipse vidit inquisitorum supremum in Hispania semel ea facultate vsum fuisse; Hoc tamen fundamentum debilius est: tum quia potuit inquisitor ille in præmiis amplecti opinionem probabilem tot, & tantorum doctorum, qui eam facultatem in inquisitoribus agnoscunt; tum etiam quia retorqueri potest